

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 532/2020-72

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duřu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátskou kanceláriou Malata, Pružinský, Hegedűš & Partners s. r. o., Mlynské nivy 10, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. a) a b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej jednotky finančnej polície, expozitúry Stred, Banská Bystrica ČVS: PPZ-742/NKA-FP-ST-2015 zo 4. apríla 2019, uznesením prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VII/1 Gv 167/15/1000-133 z 3. októbra 2019 a upovedomením generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. k. XVI/2 Pz 120/19/1000-6 z 31. januára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a argumentácia v ústavnej sťažnosti

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátskou kanceláriou Malata, Pružinský, Hegeduš & Partners s. r. o., ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. a) a b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej jednotky finančnej polície, expozitúry Stred, Banská Bystrica (ďalej len „vyšetrovateľ“) ČVS: PPZ-742/NKA-FP-ST-2015 zo 4. apríla 2019, uznesením prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor špeciálnej prokuratúry“) č. k. VII/1 Gv 167/15/1000-133 z 3. októbra 2019 a upovedomením generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) č. k. XVI/2 Pz 120/19/1000-6 z 31. januára 2020.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutým uznesením vyšetrovateľa bolo sťažovateľovi (a aj iným osobám) vznesené obvinenie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), zločin daňového podvodu podľa § 277a ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona a zločin skrátenia dane a poistného podľa § 276 ods. 1 a 4 Trestného zákona. Sťažovateľ proti uzneseniu o vznesení obvinenia podal sťažnosť, ktorá bola napadnutým uznesením prokurátora špeciálnej prokuratúry zamietnutá ako nedôvodná. Sťažovateľ následne podal generálnemu prokurátorovi návrh na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní podľa § 364 ods. 1 zákona

č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), ktorému ale generálny prokurátor napadnutým upovedomením nevyhovet.

3. Sťažovateľ namieta, že napádanými rozhodnutiami mu bolo odňaté právo na obhajobu tým, že nebol riadne oboznámený so skutkom, ktorý sa mu kladie za vinu, a s dôvodmi obvinenia. Oznámenie len právnej kvalifikácie, t. j. poukaz na zákonné ustanovenia upravujúce skutkové podstaty trestných činov, ktorých spáchanie sa mu kladie za vinu, v žiadnom prípade nemožno považovať za riadne oboznámenie sťažovateľa s povahou a dôvodmi obvinenia. Tým bolo sťažovateľovi zároveň znemožnené právo vyjadriť sa ku skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich. Zároveň ale sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti sám uznal, že prokurátor špeciálnej prokuratúry v napadnutom uznesení zrejme v snahe odstrániť namietaný nedostatok o vznesení obvinenia sám uviedol vymedzenie skutku, ktorým sa mal sťažovateľ dopustiť spáchania predmetných trestných činov. Takýto postup prokurátora je podľa sťažovateľa nesprávny, za odstránenie predmetného nedostatku podľa neho nemožno považovať o niečo bližšie vymedzenie skutku v rozhodnutí o sťažnosti a v upovedomení generálneho prokurátora. Jedinou nápravou v takomto prípade malo byť podľa sťažovateľa zrušenie samotného uznesenia o vznesení obvinenia sťažovateľovi.

4. Sťažovateľ v ďalšej časti svojej ústavnej sťažnosti tvrdí, že jeho právo na súdnu a inú právnu ochranu, resp. jeho prezumpcia neviny, boli porušené tým, že orgány činné v trestnom konaní mali neprípustným spôsobom preniesť dôkazné bremeno na neho. To malo nastať tým, že vyšetrovateľ postavil sťažovateľa do polohy, v ktorej sa tento musí brániť proti jeho záverom podloženým iba jeho domnienkami. Prokurátor špeciálnej prokuratúry, ako aj generálny prokurátor sa následne mali uspokojiť s ničím nepodloženými a vágnymi tvrdeniami vyšetrovateľa týkajúcimi sa skutočností preukazujúcich páchanie trestnej činnosti zo strany sťažovateľa, lakonickým konštatovaním, že v tomto štádiu trestného konania zistené skutočnosti dostatočne odôvodňujú záver o dôvodnosti vzneseného obvinenia.

5. Porušenie práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivý proces napokon sťažovateľ vidí v tom, že každé z napadnutých rozhodnutí bolo arbitrárne a nepreskúmateľné, pretože sa v nich príslušné orgány činné v trestnom konaní nevysporiadali s jeho konkrétnymi námietkami. Generálny prokurátor vo svojom upovedomení o nevyhovení návrhu na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní mal iba prevziať tvrdenia vyšetrovateľa a prokurátora špeciálnej prokuratúry, pričom na sťažovateľove námietky neprihliadol. Konkrétne námietky sťažovateľa spočívali najmä na jeho tvrdeniach (a ním predložených dôkazoch, pozn.), že ponuky tovaru prichádzajúce zo strany predmetných dodávateľov sa nijako nevymykali (cenou tovaru alebo inak) bežnému štandardu, resp. nie všetky ponuky tovaru predmetných dodávateľov boli zo strany sťažovateľa prijaté a realizované, že orgány činné v trestnom konaní urobili záver o tom, že sťažovateľ sa dopustil spáchania predmetných trestných činov iba na základe skutočnosti, že spoločnosť [REDAKOVANÉ], v menej ktorej sťažovateľ uzatváral predmetné obchody, sa nachádzala v predmetnej reťazi obchodov, no obvinenie nebolo vznesené aj štatutárovi inej obchodnej spoločnosti v predmetnej reťazi. Ďalej sťažovateľ tvrdil, že tvrdenie orgánov činných v trestnom konaní, že mal plniť príkazy a pokyny [REDAKOVANÉ] (na základe zadržanej komunikácie medzi nimi, pozn.) vo vzťahu k tomu, aký IT tovar, v akom množstve, v akej hodnote, v akom období a od akého dodávateľa nakupovať a následne akým konkrétnym spoločnostiam mimo územia Slovenskej republiky a za akú peňažnú sumu ponúkať na predaj, malo byť vyvrátené ním poskytnutou komunikáciou s inými obchodnými partnermi. Napokon sťažovateľ tvrdil, že znalecký posudok, o ktorý orgány činné v trestnom konaní opierajú svoje závery, je nesprávny.

6. Tri už uvedené okruhy (body 3, 4 a 5) podľa sťažovateľa predstavujú porušenie ním uvedených základných práv, resp. práv.

7. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], na súdnu a inú právnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy SR, právo byť stíhaný iba zo zákonných dôvodov zaručené v čl. 17 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. a) a b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej jednotky finančnej polície, expozitúry Stred, Banská Bystrica zo 04.04.2019, ČVS: PPZ-742/NKA-FP-ST-2015, porušené boli.

2. Uznesenie vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej jednotky finančnej polície, expozitúry Stred, Banská Bystrica zo 04.04.2019, ČVS: PPZ-742/NKA-FP-ST-2015, zrušuje.

3. Základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], na súdnu a inú právnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy SR, právo byť stíhaný iba zo zákonných dôvodov zaručené v čl. 17 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. a) a b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 03.10.2019, sp. zn. VII/1 Gv 167/15/1000-133, porušené boli.

4. Uznesenie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 03.10.2019, sp. zn. VII/1 Gv 167/15/1000-133, zrušuje.

5. Základné právo [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], na súdnu a inú právnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy SR, právo byť stíhaný iba zo zákonných dôvodov zaručené v čl. 17 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. a) a b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd upovedomením generálneho prokurátora Slovenskej republiky z 31.01.2020, č. XVI/2 Pz 120/19/1000-6, porušené boli.

6. Upovedomenie generálneho prokurátora Slovenskej republiky z 31.01.2020, č. XVI/2 Pz 120/19/1000-6, zrušuje.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,

- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16.1 Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

16.2 Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

17.1 Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

17.2 Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

17.3 Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva:

- a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu;
- b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby.

18. Podľa § 185 ods. 2 Trestného poriadku sťažnosťou možno napadnúť každé uznesenie policajta okrem uznesenia o začatí trestného stíhania.

19. Podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku generálny prokurátor zruší právoplatné rozhodnutie prokurátora alebo policajta, ak takým rozhodnutím alebo v konaní, ktorému predchádzalo, bol porušený zákon.

20. Podľa § 364 ods. 1 Trestného poriadku návrh na postup podľa § 363 ods. 1 môžu podať do troch mesiacov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia

- a) obvinený vo svoj prospech,
- b) v prospech obvinenej osoby, ktoré by mohli podať v jeho prospech odvolanie,
- c) poškodený v neprospech obvinenej,
- d) zúčastnená osoba.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

21. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

III.A K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv napadnutým uznesením vyšetrovateľa a napadnutým uznesením prokurátora špeciálnej prokuratúry

22. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity. Princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv prostredníctvom

iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Z podstaty tejto ústavnej konštrukcie nepochybne vyplýva, že predmetom ústavného prieskumu zo strany ústavného súdu môže byť (v zásade) len také rozhodnutie, prípadne postup orgánu verejnej moci, proti ktorému už sťažovateľ v danom prípade nemá k dispozícii žiaden účinný prostriedok nápravy v zmysle § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III ÚS 227/2016, II. ÚS 187/2012, II. ÚS 356/2016 a I. ÚS 665/2016).

23. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže, resp. mohol domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred inými orgánmi verejnej moci, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

24. Sťažovateľ v posudzovanej veci namieta, že k porušeniu jeho v ústavnej sťažnosti označených práv došlo (aj) napadnutým uznesením vyšetrovateľa, ktorým mu bolo vznesené obvinenie. Z § 185 ods. 2 Trestného poriadku vyplýva, že sťažovateľ mal právo podať proti napadnutému uzneseniu vyšetrovateľa sťažnosť ako riadny opravný prostriedok (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť prokurátor špeciálnej prokuratúry (čo aj svojím napadnutým uznesením urobil). Právomoc prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa tak za daných okolností vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať napadnuté uznesenie vyšetrovateľa. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

25. Sťažovateľ tiež namieta porušenie svojich v ústavnej sťažnosti označených práv napadnutým uznesením prokurátora špeciálnej prokuratúry, ktorým tento prokurátor jeho sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia zamietol ako nedôvodnú. Proti tomuto

uznesení prokurátora speciální prokuratury podal stěžovatel návrh na zrušení právoplatného rozhodnutí v přípravném konání podle § 364 ods. 1 Trestního řádku. Z uvedeného vyplývá, že stěžovatel aj vo vzťahu k napadnutému uznesení prokurátora speciální prokuratury mal k dispozícii účinný prostriedok nápravy (vo forme mimoriadneho opravného prostriedku), ktorý využil a o ktorom bol oprávnený a povinný rozhodnúť orgán verejnej moci (generálny prokurátor), ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu.

26. Ústavný súd znova zdôrazňuje, že jeho právomoc ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je (okrem výnimočných prípadov) uplatniteľná až po vyčerpaní riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré právna úprava subjektom zúčastneným na konkrétnom konaní pred orgánom verejnej moci v záujme ochrany ich práv (vrátane základných práv a slobôd) poskytuje.

27. V kontexte už uvedeného považuje ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci za relevantnú aj tú skutočnosť (vyplývajúcu z obsahu samotnej ústavnej sťažnosti, pozn.), že stěžovatel v konečnom dôsledku vytýkal napadnutému uznesení prokurátora speciální prokuratury rovnaké pochybenia ako napadnutému upovedomeniu generálneho prokurátora, ktorým tento nevyhovelo stěžovateľovmu návrhu na zrušení právoplatného rozhodnutí v přípravném konaní. Úloha ústavného súdu sa v tomto smere obmedzuje na posúdenie ústavnej akceptovateľnosti vysporiadania sa generálneho prokurátora s argumentáciou stěžovateľa, ktorú predniesol práve vo svojom návrhu na zrušení právoplatného rozhodnutí v přípravném konaní.

28. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd ústavnú sťažnosť stěžovateľa aj v časti smerujúcej proti napadnutému uznesení prokurátora speciální prokuratury odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

III.B K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv napadnutým upovedomením generálneho prokurátora

29. K sťažovateľovej námietke, že skutok, ktorý mu je kladený za vinu, nebol dostatočne vymedzený už v uznesení o vznesení obvinenia, ústavný súd zdôrazňuje, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených. Ústavný súd zároveň konštatuje, že v prebiehajúcom trestnom konaní, resp. v konaní, ktoré bolo iba začaté, možno i prípadné protiústavné procesné vady napraviť v rámci celého konania obvyklým a zákonom predvídateľným spôsobom, ako sa to v predmetnej veci aj stalo v rámci konania o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o vznesení obvinenia. Ústavný súd kategoricky odmieta sťažovateľov názor, že jediným správnym riešením v takejto situácii je zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia proti konkrétnej osobe. Navyše ústavný súd poukazuje aj na skutočnosť, že napadnutým uznesením vyšetrovateľa bolo v danom prípade vznesené obvinenie pätnástim osobám. Ak sa v počiatočných štádiách odhaľovania komplexnej trestnej činnosti dopustia orgány činné v trestnom konaní nepresnosti, ktorá je neskôr (v rámci konania o opravných prostriedkoch) promptne odstránená, nemôže ísť o relevantné porušenie základných práv obvineného v trestnom konaní, ako sa domnieva sťažovateľ.

30. K námietke sťažovateľa o prenášaní dôkazného bremena ústavný súd zdôrazňuje, že možnosť predkladať dôkazy o svojej nevine je právom obvineného, ale celkom určite nie jeho povinnosťou. Ústavnému súdu zo samotnej sťažostnej argumentácie sťažovateľa ani nie je zrejmé, prečo sa sťažovateľ domnieval, že by na neho bolo presunuté dôkazné bremeno. Samotná skutočnosť, že obvinený už v prípravnom konaní predkladá orgánom činným v trestnom konaní dôkazy, ktoré by mali preukazovať jeho nevinu, celkom určite neznamená, že na takého obvineného bolo prenesené dôkazné bremeno týkajúce sa preukazovania jeho nevinu. V takomto prípade ide predsa o naplnenie jeho základného práva na obhajobu.

31. K námietke arbitrárnosti ústavný súd podotýka, že podľa jej obsahu sťažovateľ očakáva, že orgány činné v trestnom konaní budú mať už v momente vznesenia obvinenia pripravené jednoznačné dôkazy o vine obvineného. Toto ale nie je pravda. Trestné konanie je v predmetnom momente iba na začiatku a z osôb, proti ktorým bolo vznesené obvinenie, môže byť proti niektorým zrušené, resp. obvinenie môže byť vznesené osobám, ktorým zatiaľ nebolo vznesené. Preukazovanie zainteresovanosti jednotlivých osôb zapojených do reťazca je otázkou samotného trestného konania, ktoré ešte nie je ukončené. Sťažovateľ poukázal na potrebu preukázať túto zainteresovanosť jednotlivých do reťazca zapojených osôb odkazom na rozsudok Špecializovaného trestného súdu (bod 110 ústavnej sťažnosti), čo ale neznamená, že by mala byť preukázaná už v momente vznesenia obvinenia. Ústavný súd podotýka, že obsahom sťažovateľom označených práv v žiadnom prípade nie je „právo na nevznesenie obvinenia“.

32. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v rámci namietanej arbitrárnosti vznáša námietky, ktoré majú v konečnom dôsledku spochybňovať jeho vinu, no nie samotné podozrenie, ktoré je relevantné pre záver o dôvodnosti vzneseného obvinenia. Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že jeho ingerenciu do rozhodovania orgánov činných v trestnom konaní v prípravnom trestnom konaní je potrebné považovať, azda s výnimkou úplne mimoriadnej situácie, za neprípustnú. Koniec koncov ak sťažovateľ predkladá námietky a dôkazy, ktoré majú preukazovať jeho nevinu, bolo by v úplnom rozpore s už uvedeným princípom subsidiarity (bod 22 odôvodnenia tohto uznesenia), ak by mal tieto tvrdenia sťažovateľa posudzovať ústavný súd ešte pred príslušným všeobecným súdom. Navyše ak je predmetné konanie iba v počiatočnom štádiu (vznesenie obvinenia, pozn.), aj odhad, či sa vôbec dostane do štádia konania pred súdom, je v takomto prípade predčasný, a preto spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietat také pochybenia príslušných orgánov verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho dovtedajšom priebehu a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd označených sťažovateľom v jeho ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. pozri napr. II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07).

33. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

34. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ vyčerpať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu del'by moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie (m. m. IV. ÚS 463/2020).

35. Ústavný súd preto konštatuje, že záver v napadnutom upovedomení generálneho prokurátora spočívajúci v tom, že vec je v štádiu prípravného konania po vznesení obvinenia, a preto bude vecou ďalšieho dokazovania preveriť všetky sťažovateľove obhajobné tvrdenia a ustáliť všetky potrebné skutočnosti na účely riadneho objasnenia veci, nebolo možné v tomto momente trestného konania považovať za konečný.

36. Navyše na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým upovedomením generálneho prokurátora a obsahom základných práv podľa čl. 17, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 a 3 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. a) a b) dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rámci predbežného prerokovania v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej neprípustnosti.

37. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu